

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE LEGE. || ET OBITER DE LIBERTATE CHRISTIANA
ASERTIONES THEOLOGICAE, AD PROMOVENDAM
studiorum renouationem Anni 1573. in disputationem
proposenda in Archiepiscopali Collegio Societatis ...**

**Broich, Willem von dem
Lupsius, Johann**

Moguntiae, 1573

Quibus & quo tempore Lex vetus est data. Caput. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46889)

dens, Absit, ait: & infra, Lex spiritualis est, ego autem carnalis sum: præterea, Si autem quod nolo hoc facio, consentio legi quoniam bona est: postremo, Itaque, lex quidem sancta & mandatum sanctum, iustum & bonum: quo quid expressius dicere potuit?

94. **DOMINVS** in Euangelio interrogatus à legisperito, quid faciendo vitam æternam possideretur? In lege, respondit, quid scriptum est? quomodo legis? quasi diceret, ad eam legem, lex te docebit. Nam cum mandatum de dilectione Dei & proximi ille recitasset, subiunxit Christus, Hoc fac & viues. Si mors mala, vita autem bona, maxime vero æterna, profecto lex non potest non esse bona, quæ viam ad talem vitam demonstrat.

95. **DENIQUE** aut lex à Deo non est, aut à Deo non bona est, aut Deus bonus auctori mali est, aut lex bona est.

96. **NEGARE** legem à Deo esse, est, scripturam negare. Sicut scriptum est, inquit Euangelista, in lege domini, Quia omne masculinum etc. et apostolus, Mente serui legi Dei.

97. **DEVM** esse, & non bonum, absurdissimum est & omnino non constans.

98. **DEVM** bonum auctorem esse mali, blasphemum est, planeque pugnant.

99. **EIVSDEM** farina est, malum Deum aut velle, aut posse aliquid quod ad salutem conducat, suadere. Nemo enim vel perniciosissimus Manichæus, negare potest, legem alibi tale quippiam suggerere.

100. **SI NON** esset lex a bono Deo & Patre Domini nostri Iesu Christi, non tam graviter Scribas & Phariseos, irritum facientes mandatum Dei propter traditiones suas, Christus dominus argueret, utique, non ostendisset ipsa verbis & signis prophetis venturum Messiam, non ad eum pedagogicè deduxisset, quod fecisse tamen satis indicat. Apostolus, priusquam veniret, inquit, fides, sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem, quæ reuelanda erat. Quamquam quid apertius dici potuit, quam, lex pedagogus noster fuit in Christo?

101. **QUIS** præterea credat angelos aut malo Deo, aut cuiuscumque tandem, in reimpia machinanda, ministerium suum præbituros fuisse? At qui hæc lex est, de qua B. Stephanus ad Iudæos, Acceperitis legem in dispositione angelorum, & Apostolus, Lex ordinata per angelos in manu mediatoris, puta Moysis.

Quibus & quo tempore Lex vetus est data. Caput. II.

102. **ERAT** igitur lex vetus bona, & suo etiam modo perfecta, quia Dei perfecta sunt opera. idcirco Genti Iudæorum peculiariter data quod iuxta promissiones patris eius, cum primis autem Abraham factas, ex ipsa Christus nasciturus erat, & ideo præter-

eris terrarum populis, sanctitate praeire debebat. Sanctum enim Sanctorum Stirps sancta decebat: Sancti, ait, estote, quia ego Sanctus sum.

103. **NON** ergo sua id constantia in cultu vniuersi veri Dei, ceteris ad idololatriam declinantibus, meruisse familia illa credi debet: cum ad captiuitatem vsq; Babylonicam, ad sequendum Deos alienos fuerit propensissima. Nec mirum, quando neq; patres eorum, factas sibi promissiones meruerant: quemadmodum nec electionem meritis suis ascribere poterant.

104. **SCIMVS** autem, quoniam, iuxta Apostoli verba, quaecumq; lex loquitur, ijs qui in lege, vel sub lege sunt loquitur: vt nulli proinde alteri, praeterquam nationi Iudaicae, necessarium fuerit eam sequi, nisi quatenus fines natura contingebat: hoc est, Iudaeum tantum obligatum fuisse ad obseruantiam legis in solidum; reliquos vero, quatenus praecipita legis natura repetebat, non quatenus in caeremonialia, iudicialiaq; se diffundebat.

105. **AD** quorum obseruationem inuitatus est ille populus, propositis paenis et praemijs ijs, quibus maxime moueri solent animi praesentis vitae amantes; rerum videlicet prosperitate, gloria, honore, libertate, pace, tranquillitate, fecunditate, copia siue abundantia, saturitate, sanitate, vita, & si qua sunt eiusmodi pellectus; Contra infelicitate, ignominia, dedecore, seruitute, bello, perturbatione, sterilitate, egestate, fame, egritudine, morte deterritus: quod ad modum pueri in vita spiritualis siue caelestis ratione, tanquam puerilibus rebus esset fouendus, fouendus inquam & veluti manu ducendus; dum tamen in illis, quasi in supremo bono, & sine summo non quiesceret.

106. **ENIMVERO** sicut ex ceteris gentibus nullus legem per Moysen datam suscipere cogebatur: ita nec ei⁹ obedientia profiteri prohibebatur; praescribitur proinde in Exodo, quid aduena phae celebrare, et in Iudaeorum coloniam transire volens, agere debeat. Nec hoc est, quod Dominus in scribis & phariseis, mare & aridam circum euntibus, vt vnum faciant profelytum, arguit, Sed quod ad religionem ductum facerent filium gehenna duplo, quam se: perinde omnino, ac si diceremus, nemine de plebe teneri ad suscipiendum ordinem ecclesiasticum, quamuis in assumpto sit perseverandum: aut non cogi quenquam, vt religionem monasticam profiteatur: quam tamen vbi semel professus fuerit, non licebit retractare, sicut aduena non erat integrum retrocedere.

107. **PER** hanc legem didicit homo, quid posset: ante eam quantum saperet. Nam quia superbia elatus, peccando Deum reliquerat, per abiectiorem & animi submissionem reducendus, sibi tantisper oportebat relinqueretur, donec caecitatem suam agnosceret; qua agnita, adhuc inflatus incedere poterat: Non deerit iactitans, qui pareat; modo non desit, qui iubeat, & quid agere oporteat, praescribat.

108. **DISTVLIT** itaq; Deus legem mandatorum in tempora Moſis, quando extincta penè fuerat lucerna noſtra, radius diuini luminis: data autem per multa proſentis ſaecula; vt vires ſuas, qui iam lege docti erant, vſq; ad tempora legis Euangelicæ experirentur.

Quid ſit Lex vetus & quotuplicia eius præcepta. Cap. 12.

109. **EX** quibus omnibus huiusmodi legis veteris deſcriptio tradi mihi poſſe videtur: Lex diuina à Deo per angelos, Moſe miniſterium ſuum præbente, populo Iudaico de ſeruitute Aegyptiaca egredienti, ad ſanctioris viæ præ reliquis gentibus inſtitutionem, propter Chriſtum de eorum ſtirpe naſciturum, data; ad ſui obſeruationem huius viæ vel pænis cogens, vel præmijs inuitans, & alliciens.

110. **EIVS** præcepta penè innumera ad tria genera reduci poſſunt, atq; adeo ad vnum, ſi finem intueamur omnium, caritatem.

111. **GENERÆ** tria ſunt; moralium, cæremonialium, & iudicialium.

112. **MORALIÆ** ex præſcripto rationis, mores informantia, & proinde à naturali lege deducta ad virtutem pertinent, quæ Deo nos ſimiles reddit, & proinde amicos: qui eſt ſinis primarius legis diuinae: ſicut humanae proprius eſt, amicitiam hominum inuere & conciliare, & conciliatam tueri & conſeruare. Virtutem autem intellige ſine exceptione omnem, cum enim mente & ratione homo Deo coniungatur, vt in qua eius imaginem gerat; ſi ea futura ſit, qua oportet, integritate, & dignitate; & in ſe, & in ſuis actionibus erit: in ſe quidem, virtutibus ijs, quæ ſedem ſuam in ſuperiore animi parte collocant, et ab intellectu denominationem habent; in actionibus verò latentibus, vt moderandis affectibus, ijs quæ morales vocantur: patentibus .i. externis, iuſtitia.

113. **CÆREMONIALIÆ** ad cultum diuinum, ſiue ad actus religionis referuntur; qui quale ſic, & quomodo ſint exercendi: non quod religio virtus non ſit, ad quam moralia dicta ſunt pertinere; ſed quod deſignare modum colendi Deum, cum varius eſſe poſſit, vna & inuariabili ſententia, quam natura dictat, manente, Deum nimirum eſſe colendum, aliò pertineat.

114. **IUDICIALIÆ** ad communem hominum inter ſe conuictum conferunt. De quo quidem eadem natura pronunciat, iuſtè & amanter viuendum cum proximo; ſed Iudicialia; qua ratione id fieri poſſit, præſcribunt.

115. **PRÆTER** tria hæc præceptorum genera, plura deſiderari non poſſe videtur. Siquidem